

Social Work & Education

©SW&E, 2021

УДК 378.14:39: 364.6

DOI: 10.25128/2520-6230.21.1.6.

Світлана Чернета,
кандидат педагогічних наук,
доцент, завідувач кафедри
соціальної роботи та педагогіки
вищої школи,
Волинський національний
університет імені Лесі Українки,
Луцьк, Україна;
svetlanachernetasu@gmail.com

ORCIDiD: <https://orcid.org/0000-0002-9939-7591>

Article history:

Received: January 19, 2021

1st Revision: February 24, 2021

Accepted: March 30, 2021

Чернета, С. (2021). Компетентнісний підхід у підготовці майбутніх фахівців із соціальної роботи до надання соціальних послуг. *Social Work and Education*. Vol. 8, No. 1. Ternopil-Aberdeen, 2021. pp. 77-89. DOI: 10.25128/2520-6230.21.1.6.

КОМПЕТЕНТНІСНИЙ ПІДХІД У ПІДГОТОВЦІ МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ ІЗ СОЦІАЛЬНОЇ РОБОТИ ДО НАДАННЯ СОЦІАЛЬНИХ ПОСЛУГ

Анотація. У статті розкрито проблему професійної підготовки майбутніх фахівців із соціальної роботи до надання соціальних послуг. Актуалізовано питання поєднання професійної підготовки і процесу особистісного зростання майбутнього фахівця соціальної роботи. Використано комплекс методів: аналіз наукової літератури, нормативно-правових документів, порівняння й узагальнення; системно-узагальнюючий та прогностичний методи.

Розкрито компетентнісний підхід підготовки фахівців з соціальної роботи до надання соціальних послуг. Наголошено, що навчально-методичне та змістове забезпечення системи підготовки майбутніх фахівців із соціальної роботи до надання соціальних послуг складається із освітньої програми, навчального плану, робочих навчальних програм, силабусів, які максимально відображають сукупність вимог до характеру й рівня професійної та соціальної компетентності, особистісного розвитку та якостей майбутніх фахівців із соціальної роботи.

Акцентовано, що якісна підготовка фахівців із соціальної роботи до надання соціальних послуг залежить від логіки побудови освітнього процесу, відповідності структури освітньої програми, її наповненості навчальними дисциплінами державним та професійним стандартам, орієнтованим на формування загальних та фахових компетентностей, розуміння викладачами змісту і структури майбутньої професійної діяльності студентів, впровадження неформальної, інформальної та дуальної освіти, тісної співпраці із стейкхолдерами.

Ключові слова: компетентність; професійна підготовка; фахівець із соціальної роботи; соціальний працівник; соціальний менеджер; соціальні послуги; освітній процес; освітня програма.

Вступ

Сучасні глобалізаційні та інтеграційні процеси розвитку українського суспільства змінюють світоглядні та концептуальні вимоги до сучасних фахівців, в тому числі фахівців соціальної сфери. Як наслідок, соціальні працівники постають перед новими вимогами: до їх знань, умінь, особистісних якостей, якими повинен володіти сучасний фахівець. Основним завданням сучасної вищої освіти в Україні є створення такої моделі навчання і виховання, яка буде орієнтована на розвиток особистості майбутніх фахівців протягом життя.

Професійна освіта у соціальній сфері розрахована на задоволення потреб, інтересів, домагань кожного студента щодо власної самореалізації, самоствердження, а також подальших планів працювати у різних сферах соціальної роботи. Розширення сфери професійної діяльності соціального працівника, інтенсивність суспільних змін, реформування системи надання соціальних послуг, упровадження нових соціальних стандартів, цінностей поставили концептуально нові вимоги до особистості соціального працівника.

Аналіз останніх досліджень і публікацій

Проблема підготовки фахівців соціальної сфери до надання соціальних послуг лягла в основу досліджень багатьох науковців. До компетентнісного підходу в зміст освіти Г. Мешко відносить: знання, способи та досвід репродуктивної і творчої діяльності, досвід ціннісного ставлення до світу, але при цьому основний акцент робиться на практичному оволодінні тими, хто вчиться, цим змістом. зокрема теоретико-методичні основи компетентнісного підходу підготовки конкурентоздатних фахівців.

Поліщук В. професійну підготовку фахівців соціальної сфери розглядає як процес і як результат оволодіння професійно-необхідними знаннями, вміннями, навичками, а також цінностями соціально-педагогічної діяльності, професійно-важливими особистісними якостями, які є базисом формування готовності до професійної соціальної діяльності.; акцентує на специфічних знаннях, вміннях та навичках, що притаманні даній професії, наголошуючи, що розвиток особистісних якостей у цьому випадку є професійною необхідністю. Одним із шляхів підвищення ефективності освітнього процесу є застосування компетентнісного підходу, що зумовлює зміни в організаційному оформленні підготовки фахівців соціальної роботи в закладах вищої освіти, зокрема, в частині цілей, форм та методів навчання, способів оволодіння студентами знаннями та вміннями професійної діяльності

Підготовку фахівців в галузі соціальної роботи О. Карпенко поділяє на кілька етапів: перший - орієнтовний (адаптивний), коли майбутній спеціаліст знайомиться з соціальною обумовленістю, функціями, місцем і етикою діяльності соціального працівника; другий - це оволодіння теоретичними знаннями,

необхідного для соціального працівника широкого профілю: соціологічними, психологічними, педагогічними, соціокультурними; третій етап - це оволодіння практичними навичками, необхідними для соціального працівника, зокрема, навичками спілкування, організація соціальної взаємодії і самодопомоги, вплив з метою реабілітації клієнта чи корекції його поведінки тощо.

Сутність підготовки майбутніх соціальних працівників у ЗВО до роботи у ТГ, Г. Слезанська визначає як процес, що містить підсистеми (когнітивну, діяльнісну, мотиваційноціннісну) і передбачає засвоєння теоретичних, практичних і науково-методичних основ професійної діяльності, розвиток спеціальних практичних умінь і навичок, формування ціннісних орієнтацій, особистісно-професійних якостей і професійної культури в умовах навчання у ЗВО через залучення у різні види діяльності (навчальну, практичну, науково-дослідну, виховну, самоосвітню) для формування готовності до професійної діяльності.

Однак, незважаючи на активізацію останнім часом досліджень з означеної сфери, на нашу думку, удосконалення потребує система професійної підготовки майбутніх фахівців соціальної роботи до надання соціальних послуг. Саме тому **метою** нашої статті є аналіз та характеристика сучасної системи професійної підготовки фахівців соціальної роботи до надання соціальних послуг.

Методологія дослідження

Для досягнення поставленої мети дослідження ми використовували комплекс методів: аналіз наукової літератури, нормативно-правових документів з метою уточнення сутності ключових понять дослідження; синтез, порівняння й узагальнення – для розробки рекомендацій з удосконалення підготовки майбутніх фахівців із соціальної роботи; системно-узагальнюючий метод – для формулювання висновків за результатами дослідження; прогностичний – для визначення перспектив удосконалення професійної підготовки майбутніх фахівців із соціальної роботи до надання соціальних послуг.

Основна частина

Перед ЗВО України в сучасних умовах трансформації суспільства стоїть нелегке, відповідальне завдання - якісна підготовка майбутніх фахівців у системі вищої освіти до професійної діяльності в конкретних умовах; забезпечення ринку праці кваліфікованими фахівцями; задоволення освітніх потреб студента та надання йому допомоги в усвідомленні свої місії (Слезанська, 2016, с. 240-243).

Паралельно з професійною підготовкою повинен здійснюватися і процес особистісного зростання майбутнього фахівця соціальної роботи, тобто в освітньому процесі вирішальне значення мають не тільки знання, уміння, методичні прийоми та виховні заходи, а й особистість фахівця, тобто педагогічно

спрямована сукупність ідейних, емоційно-вольових та характерологічних якостей.

На цьому наголошує В. Поліщук, яка зазначає, що навчання соціальної роботи не може тільки пасивно відображати соціальний розвиток, а має здійснювати активний пошук шляхів розв'язання соціальних проблем, котрі з'являються в суспільстві. Професіоналів для соціальної сфери потрібно готувати таким чином, щоб вони були спроможні змінити, усунути й коректувати негативні соціальні прояви в суспільстві. А це можливо лише в закладах освіти, які будують навчання на нових позиціях і враховують тенденції розвитку соціальної політики в країні (Поліщук, 2018, с. 182). Саме запровадження компетентнісного підходу при підготовці майбутніх фахівців у системі вищої освіти сприятиме формуванню загальних та фахових компетентностей, результатів навчання, що дасть змогу змоделювати результати освіти; неперервності освіти, ефективність якої залежатиме від здатності до навчання, самовиховання, самовизначення, самоактуалізації, навчання протягом життя, набуття практичного досвіду, протистояння динамічним змінам на ринку праці; розширює можливості, умови, ресурси формування «soft skills» в учасників освітньої взаємодії та забезпечує досягнення високої якості професійної підготовки студентів; забезпечує готовність випускників закладів вищої освіти відповідати новим викликам та потребам ринку праці. В контексті нашого дослідження, компетентність ми розглядаємо як інтегративну характеристику особистості, цілісне динамічне утворення, що передбачає комплекс знань, умінь, навичок, досвіду застосування їх для здійснення професійної діяльності, особистісних характеристик (якостей, здібностей), цінностей та мотивації, які виявляють у готовності діяти, бути готовим до змін для досягнення певних цілей, результатів виконання цієї діяльності.

Для забезпечення якісної підготовки фахівців із соціальної роботи до надання соціальних послуг, важливою є позиція Г.Слозанської, яка зазначає «з метою підвищення якості вищої освіти, приведення системи професійної підготовки майбутніх фахівців із соціальної роботи у відповідність до вимог суспільства та ринку праці ЗВО України мають взяти на себе зобов'язання забезпечити високий рівень сформованості професійних і соціальних компетентностей, особистісно-професійних якостей випускника, готового до роботи у ТГ. Це є можливим за умови поєднання змісту професійної діяльності та змісту професійної підготовки майбутніх фахівців у ЗВО, орієнтації системи цієї підготовки на модель професійної діяльності фахівця у ТГ та модель його особистості (Слозанська, 2019, с. 236). Однак, якщо ЗВО України мають досвід підготовки фахівців із соціальної роботи, то, як зазначає авторка, впровадження посад фахівців із соціальної роботи у ТГ перебуває на первинному етапі, відповідно вимоги до

професійної діяльності фахівця з соціальної роботи з надання соціальних послуг і до його особистості мають теоретичний характер.

Відповідно компетентнісний підхід лежить в основі підготовки фахівців соціальної роботи до надання соціальних послуг, тобто навчальний процес у ЗВО має бути побудований таким чином, щоб під час навчання у студентів-майбутніх фахівців із соціальної роботи сформувалися відповідні компетентності для діяльності з надання соціальних послуг. Навчально-методичне та змістове забезпечення системи підготовки майбутніх фахівців із соціальної роботи до надання соціальних послуг складається із освітньої програми, навчального плану, робочих навчальних програм, силабусів, які максимально відображають сукупність вимог до характеру й рівня професійної та соціальної компетентності, особистісного розвитку та якостей майбутніх фахівців із соціальної роботи.

Важливою вимогою до змістового забезпечення підготовки фахівців із соціальної роботи до надання соціальних послуг є його відповідність Закону України «Про вищу освіту», Стандартам вищої освіти: першого (бакалаврського) та другого (магістерського) рівня вищої освіти галузі знань 23 Соціальна робота, спеціальності 231 Соціальна робота (Стандарт вищої освіти бакалавр, магістр, 2019), а також кваліфікаційної характеристики професії «Фахівець із соціальної роботи» (Фахівець із соціальної роботи, 2020) та «Соціальний менеджер» (Соціальний менеджер, 2021).

Відповідно до Закону України «Про вищу освіту» перший (бакалаврський) рівень вищої освіти передбачає здобуття особою теоретичних знань та практичних умінь і навичок, достатніх для успішного виконання професійних обов'язків за обраною спеціальністю і відповідає шостому кваліфікаційному рівню Національної рамки кваліфікацій (Про вищу освіту, 2014). В свою чергу другий (магістерський) рівень вищої освіти передбачає здобуття особою поглиблених теоретичних та/або практичних знань, умінь, навичок за обраною спеціальністю (чи спеціалізацією), загальних засад методології наукової та/або професійної діяльності, інших компетентностей, достатніх для ефективного виконання завдань інноваційного характеру відповідного рівня професійної діяльності і відповідає сьомому кваліфікаційному рівню Національної рамки кваліфікацій (Про вищу освіту, 2014).

Підготовка фахівців із соціальної роботи в Україні є складною і суперечливою, теж саме стосується і вимог до професійної придатності цих фахівців (відсутність посад в Класифікаторі професій, неузгодженість організаційних форм, невідповідність фахової освіти працівників займаній посаді).

Згідно кваліфікаційних вимог, зазначених у Довіднику кваліфікаційних характеристик професій працівників Випуск 80 Соціальні послуги, соціальний працівник - це особа із базовою або неповною вищою освітою відповідного напрямку підготовки (бакалавр або молодший спеціаліст), здатна застосовувати на

практиці: нормативно-правові акти з питань надання соціальних послуг особам, що потрапили в СЖО, реєструвати й вести облік таких осіб та надавати їм передбачені чинним законодавством соціальні послуги; використовувати наявні ресурси з метою задоволення потреб та інтересів осіб в СЖО; організовувати заходи із соціальної адаптації, реабілітації та інтеграції таких осіб, надавати їм кваліфіковану консультацію; вести первинну документацію тощо (Випуск 80, 2017).

Якісно новим етапом підготовки фахівців із соціальної роботи було прийняття в 2019 році Стандартів вищої освіти: першого (бакалаврського) та другого (магістерського) рівня вищої освіти галузі знань 23 Соціальна робота, спеціальності 231 Соціальна робота. Зокрема, в стандарті підготовки магістра передбачено ряд фахових компетентностей, які стосуються сфери надання соціальних послуг, а саме: здатність до виявлення соціально значимих проблем і факторів досягнення соціального благополуччя різних груп населення; здатність до оцінки процесу і результату професійної діяльності та якості соціальних послуг; здатність до професійної рефлексії; здатність до спільної діяльності та групової мотивації, фасилітації процесів прийняття групових рішень; здатність доводити знання та власні висновки до фахівців та нефахівців.

Відповідно прийняття нового Закону України «Про соціальні послуги» (2019 р.) та стандартів вищої освіти підготовки фахівців із соціальної роботи, започаткувало практику підготовки фахівців, готових до надання соціальних послуг. Зокрема, до освітньої програми підготовки фахівців другого (магістерського) рівня вищої освіти за спеціальністю 231 Соціальна робота Волинського національного університету кафедри соціальної роботи та педагогіки вищої школи було введено такі освітні компоненти: «Правове регулювання надання соціальних послуг», «Технології надання соціальних послуг», «Менеджмент та маркетинг соціальних послуг».

Важливим було затвердження в 2020 році кваліфікаційної характеристики професії «Фахівець із соціальної роботи», відповідно до якої фахівець із соціальної роботи – це особа із вищою освітою першого та/або другого рівня за ступенем магістра та спеціальністю відповідної галузі знань, здатна організувати виявлення та вести облік сімей/ осіб, які перебувають у СЖО і потребують надання соціальних послуг; здійснювати оцінку потреб сімей/осіб, які перебувають у СЖО; визначити перелік необхідних соціальних послуг, форми та методи соціальної роботи; здійснити соціальне замовлення необхідних соціальних послуг сім'ям/особам, які перебувають у СЖО, інформує та організовує процес надання соціальних послуг через діяльність Центру із надання соціальних послуг шляхом організації партнерської взаємодії закладів освіти, охорони здоров'я, соціального обслуговування, громадських організацій, фондів та інші суб'єкти, що надають соціальні послуги, тощо; організовує залучення

наявних фінансових, матеріальних та інших можливостей громади для підтримки сімей/осіб, які перебувають у СЖО; проводить навчання соціальних працівників обробки інформації (Фахівець із соціальної роботи, 2020).

Становлення ринку соціальних послуг потребувало введення нових посад, саме тому, в 2021 році було затверджено професійний стандарт «Соціальний менеджер». Відповідно до даного стандарту соціальний менеджер – це особа із вищою освітою другого рівня за ступенем магістра та спеціальністю відповідної галузі знань, здатна здійснювати управлінську діяльність щодо соціальної роботи з дітьми, сім'ями та молоддю; демонструє ініціативу, самостійність, оригінальність, генерувати нові ідеї для розв'язання завдань професійної діяльності та реалізовувати їх; здатна відповідати своєю поведінкою етичним принципам та стандартам соціальної роботи; забезпечує конфіденційність особистої інформації про отримувачів соціальних послуг; здатна використовувати інформацію та інформаційні технології; володіє державною мовою; здатна вчитися і бути навченою, до самоосвіти, підвищення кваліфікації; здатна працювати в команді; здатна до критичного мислення, аналізу, синтезу та прогнозування; ініціює, планує та управляє соціальними змінами для вдосконалення існуючих та розробки нових соціальних систем; налагоджує соціальну взаємодію, співробітництво, управляє різнобічною комунікацією, попереджає та розв'язує конфлікти; автономно приймає обґрунтовані рішення, в тому числі в складних та непередбачуваних ситуаціях; дотримується правил та норм охорони праці, виробничої санітарії, правил протипожежної безпеки (Соціальний менеджер, 2021).

Відповідно до затверджених професійних стандартів, посади фахівця із соціальної роботи мають право займати випускники, які здобули перший (бакалаврський) та/або другий (магістерський) рівень вищої освіти за спеціальністю 231 Соціальна робота; посади соціального менеджера можуть займати тільки випускники, які здобули другий (магістерський) рівень вищої освіти за спеціальністю 231 Соціальна робота і набули передбачені стандартом загальні та професійні компетентності.

Змістове забезпечення системи підготовки фахівця із соціальної роботи до надання соціальних послуг має врахувати та забезпечити формування компетентностей, передбачених як у стандартах вищої освіти, так і у професійних стандартах.

Таблиця 1: Аналіз відповідності загальних компетентностей, передбачених у стандарті вищої освіти другого (магістерського) рівня спеціальності 231 Соціальна робота, професійного стандарту «фахівець із соціальної роботи», «соціальний менеджер»

(Стандарт вищої освіти бакалавр, магістр, 2019;

Фахівець із соціальної роботи, 2020; Соціальний менеджер, 2021).

Стандарт вищої освіти	Професійний стандарт	
	«Фахівець із соціальної роботи»	«Соціальний менеджер»
Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу	Здатність до критичного мислення, аналізу, синтезу та прогнозування	Здатність до критичного мислення, аналізу, синтезу та прогнозування
Здатність розробляти і управляти проектами	-	-
Здатність оцінювати та забезпечувати якість виконуваних робіт	-	-
Здатність спілкуватися іноземною мовою	Володіти державною мовою	Володіти державною мовою
Здатність проведення досліджень на відповідному рівні	-	-
-	Здатність виконувати професійну діяльність згідно з етичними вимогами соціальної роботи та особливостями фізичного та емоційного стану отримувачів соціальних послуг	Здатність відповідати своєю поведінкою етичним принципам та стандартам соціальної роботи
Здатність до адаптації та дії в новій ситуації	-	-
Здатність генерувати нові ідеї (креативність). Здатність виявляти ініціативу та підприємливість	-	Здатність демонструвати ініціативу, самостійність, оригінальність, генерувати нові ідеї для розв'язання завдань професійної діяльності та реалізовувати їх
Навички міжособистісної взаємодії	Здатність налагоджувати соціальну взаємодію, співробітництво, управляти різнобічною комунікацією, попереджати та розв'язувати конфлікти	Здатність налагоджувати соціальну взаємодію, співробітництво, управляти різнобічною комунікацією, попереджати та розв'язувати конфлікти
Здатність працювати в команді	Здатність працювати в команді	Здатність працювати в команді
-	-	Здатність здійснювати управлінську діяльність щодо соціальної роботи з дітьми, сім'ями та молоддю;
-	Здатність забезпечувати конфіденційність особистої інформації про отримувачів соціальних послуг	Здатність забезпечувати конфіденційність особистої інформації про отримувачів соціальних послуг

Стандарт вищої освіти	Професійний стандарт	
	«Фахівець із соціально роботи»	«Соціальний менеджер»
-	Здатність використовувати інформацію та інформаційні технології	Здатність використовувати інформацію та інформаційні технології
-	Здатність ініціювати, планувати та управляти соціальними змінами для вдосконалення існуючих та розробки нових соціальних систем	Здатність планувати та управляти соціальними змінами для вдосконалення існуючих та розробки нових соціальних систем
-	Здатність приймати обгрунтовані рішення	Здатність автономно приймати обгрунтовані рішення, в тому числі в складних та непередбачуваних ситуаціях;
-	-	Здатність дотримуватися правил та норм охорони праці, виробничої санітарії, правил протипожежної безпеки
-	Здатність вчитися і бути навченою, до самоосвіти, підвищення кваліфікації	Здатність вчитися і бути навченою, до самоосвіти, підвищення кваліфікації
-	Здатність підтримувати позитивний емоційний стан в колективі та забезпечувати психологічну підтримку соціальним робітникам, забезпечувати профілактику їх професійного вигорання	-

Отже, аналіз відповідності загальних компетентностей, передбачених у стандарті вищої освіти другого (магістерського) рівня спеціальності 231 Соціальна робота, професійного стандарту «фахівець із соціально роботи», «соціальний менеджер» свідчить про часткову узгодженість даних стандартів, адже лише 50 % загальних компетентностей співпадають.

Прийняття професійних стандартів «Фахівець із соціальної роботи» та «Соціальний менеджер» зумовлює перегляд освітніх компонентів підготовки фахівців із соціальної роботи у сфері надання соціальних послуг в частині формування як загальних, так і, особливо, професійних компетентностей задля відповідності професійної придатності випусників вимогам ринку праці.

В контексті нашого дослідження, компетентний конкурентоздатний фахівець із соціальної роботи у сфері надання соціальних послуг має бути готовий до роботи в установах, організаціях різного рівня, громадах задля надання соціальних послуг населенню.

Досягнути цієї готовності можливо за умови кардинально інших підходів до змісту, форм та методів підготовки, створення активного соціального середовища (Чернета, 2019, с. 335), поєднання змісту професійної діяльності фахівця із

соціальної роботи у сфері надання соціальних послуг зі змістом професійної підготовки майбутніх фахівців із соціальної роботи у ЗВО, орієнтації системи цієї підготовки на вимоги до професійної діяльності фахівця з надання соціальних послуг та модель його особистості. Насьогодні, як зазначалося вище, немає практики такої взаємодії ЗВО та територіальних громад, однак, на нашу думку, цей процес можна пришвидшити впровадженням дуальної освіти.

Висновки

Отже, якісна підготовка фахівців із соціальної роботи до надання соціальних послуг залежить від логіки побудови освітнього процесу, відповідності структури освітньої програми, її наповненості навчальними дисциплінами державним та професійним стандартам, орієнтованим на формування загальних та фахових компетентностей, розуміння викладачами змісту і структури майбутньої професійної діяльності студентів, впровадження неформальної, інформальної та дуальної освіти, тісної співпраці із стейкхолдерами.

Перспективи подальших пошуків зазначеної проблеми вбачаємо у детальнішому обґрунтуванні та розробці професіограми фахівця із соціальної роботи як суб'єкта надання соціальних послуг.

Література

Випуск 80 «Соціальні послуги» Довідника кваліфікаційних характеристик професій працівників (ДКХП) URL: <http://zakon.golovbukh.ua/regulations/1521/8453/8454/468515/> – Загол. з екрану. – Мова укр.

Про вищу освіту. (2014). Закон. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1556-18#Text>

Наказ Міністерства соціальної політики України «Про затвердження кваліфікаційної характеристики професії «Фахівець із соціальної роботи». URL : http://www.mlsp.gov.ua/labour/control/uk/publish/article?art_id=187470&cat_id=185221– Загол. з екрану. – Мова укр.

Наказ Міністерства розвитку економіки, торгівля та сільського господарства України «Про затвердження професійного стандарту «Соціальний менеджер» від 10 лютого 2021 року URL : <https://www.me.gov.ua/Files/GetFile?lang=uk-UA&fileId=c38a2475-bc05-4d49-8f90-8db2856e3134>.– Загол. з екрану. – Мова укр.

Поліщук, В. А. (2018). Фундаменталізація професійної підготовки соціальних працівників у контексті глобалізаційних процесів. Professional education: methodology, theory and technologies. Vol. 8. С. 182–196.

Стандарт вищої освіти: другий (магістерський) рівень вищої освіти, ступінь вищої освіти Магістр, галузь знань 23 Соціальна робота, спеціальність 231 Соціальна робота URL : <https://mon.gov.ua/storage/app/media/vishcha-osvita/zatverdzeni%20standarty/2019/05/06/231-sotsialna-robota-magistr.pdf>

Стандарт вищої освіти: перший (бакалаврський) рівень вищої освіти, ступінь вищої освіти Бакалавр, галузь знань 23 Соціальна робота, спеціальність 231 Соціальна робота URL : <https://mon.gov.ua/storage/app/media/vishcha-osvita/zatverdzeni%20standarty/2019/04/25/231-sotsialna-robota-bakalavr.pdf>

Слозанська, Г.І. (2019). Теорія і практика професійної підготовки майбутніх соціальних працівників до роботи у територіальних громадах. Дис. На здобуття наук. ступеня д-ра пед. наук. 13.00.05. Тернопіль. 687 с.

Слозанська, Г. І. (2018). Компетентнісна модель фахівця із соціальної роботи в громаді. *Інноваційні технології розвитку особистісно-професійної компетентності педагогів в умовах післядипломної освіти: зб. наук. праць за матеріалами I Всеукр. наук.- практ. конф. (Суми, 24 травня 2018 р.)*. Суми: КЗ СОІППО, URL : <https://sites.google.com/view/professionaleducation-kaf/діяльність-кафедри/всеукраїнська-конференція-2018>.

Слозанська, Г. І. (2016). Взаємозв'язок професійної підготовки студентів спеціальності «соціальна робота» у ВНЗ з можливістю їхнього працевлаштування. *Науковий вісник Ужгородського національного університету. Сер: Педагогіка. Соціальна робота*. Ужгород, № 39. С. 236–240.

Чернета, С. (2019). Зміст та структура формування соціальної відповідальності майбутніх соціальних працівників. *Social Work and Education*. Vol. 6, No. 3. Ternopil-Aberdeen, pp. 330-338. URL: <file:///C:/Users/Admin/Downloads/187963-%D0%A2%D0%B5%D0%BA%D1%81%D1%82%20%D1%81%D1%82%D0%B0%D1%82%D1%82%D1%96-417647-1-10-20191217.pdf>

COMPETENCE APPROACH IN TRAINING OF FUTURE SPECIALISTS IN THE SOCIAL WORK TO PROVIDING SOCIAL SERVICES

Svitlana Cherneta, Candidate of Pedagogical Sciences, Docent, Head of the chair of social work and higher school pedagogy, of Lesya Ukrainka Volyn National University, Lutsk, Ukraine; svetlanachernetasu@gmail.com

Abstract. *The problem of professional training of future specialists in the social work to providing social services is disclosed in the article. The issue of combination of professional training and the process of personal growth of the future specialist of social work is actualized.*

The complex of methods is used: analysis of scientific literature, normative legal documents, comparisons and generalizations; systematic, summarizing and prognostic method.

The competence approach in training of specialists of social work to providing social services is disclosed, that is, the educational process in the Higher education institution should be built in such a way that during the educating of students that are future specialists in social work, the relevant competencies for providing social services have been formed. It is noted that the educational, methodical, and meaningful providing of the system of training of future specialists in social work to providing social services consists of an educational program, curriculum, working curricula, syllabuses, which maximally reflect the set of requirements for the nature and level of professional and social competence, personal development and qualities of future specialists of social work.

The Law of Ukraine "On Higher Education", Standards of Higher education: of the first (bachelor's) and second (master's) level of higher education in the field of knowledge 23 Social work, of specialty 231 Social work, qualification characteristics of the profession "Specialist in Social Work" and "Social Manager" regarding the conformity of the content are analyzed. The need to review the educational components of training of specialists in social work in the field of providing social services in part of the formation of the general and professional competencies in order to conformity the professional suitability of graduates to the requirements of the labor market is detected.

It is accentuated that the quality training of specialists in social work to providing social services depends on the logic of the building of the educational process, conformity of the structure of the educational program, its content by academic disciplines to state and professional standards, which are focused on the formation of general and professional competencies, teachers' understanding of the content and structure of future professional activity of students, introduction of informal and dual education, close cooperation with stakeholders.

Keywords: *conformity; professional training; specialist in social work; social worker; social manager; social services; educational process; educational program.*

References

Issue 80. "Social Services" of the Handbook of qualification characteristics of professions of employees (HQCP), URL: <http://zakon.golovbukh.ua/regulations/1521/8453/8454/468515/> [in Ukrainian].

Law "On Higher Education". (2014). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1556-18#Text> [in Ukrainian].

Order of the Ministry of Social Policy of Ukraine. Order of the Ministry of Social Policy of Ukraine "On approval of the qualification characteristic of the profession "Specialist in social work". URL: http://www.mlsp.gov.ua/labour/control/uk/publish/article?art_id=187470&cat_id=185221 [in Ukrainian].

Order of the Ministry of Development of Economic, Trade and Agriculture of Ukraine "On approval of the professional standard "Social Manager" of February 10, 2021. URL : <https://www.me.gov.ua/Files/GetFile?lang=uk-UA&fileId=c38a2475-bc05-4d49-8f90-8db2856e3134> [in Ukrainian].

Polishchuk, V. A. (2018). Foundation of professional training of social workers in the context of globalization processes. *Professional education: methodology, theory and technologies.*, Vol. 8., p. 182–196 [in Ukrainian].

Standard of Higher education: the second (master's) level of higher education in the field of knowledge 23 Social work, of specialty 231 Social work, URL: <https://mon.gov.ua/storage/app/media/vishcha-osvita/zatverdzeni%20standarty/2019/05/06/231-sotsialna-robota-magistr.pdf> [in Ukrainian].

Standards of Higher education: the first (bachelor's) level of higher education in the field of knowledge 23 Social work, of specialty 231 Social work. URL: <https://mon.gov.ua/storage/app/media/vishcha-osvita/zatverdzeni%20standarty/2019/04/25/231-sotsialna-robota-bakalavr.pdf> [in Ukrainian].

Slozanska, H. I. (2019). Theory and practice of professional training of future social workers to work in local communities. Dissertation in candidacy for a scientific degree of doctor of Pedagogical sciences, 13.00.05., Ternopil., p. 687 [in Ukrainian].

Slozanska, H. I. (2018). Competence model of a specialist in social work in the community. *Innovative technologies for the development of personal and professional competence of teachers in terms of postgraduate education: compendium of scientific works by the materials of the I Ukrainian scientific-practical conference*, Sumy, May 24, 2018, CI SRIPPE, URL: <https://sites.google.com/view/professionaleducation-kaf/diialnyst-kafedri/vseukraїnska-konferenca-2018> [in Ukrainian].

Slozanska, H. I. (2016). Relationship of professional training of students of specialty "social work" in higher education with the possibility of their employment. *Scientific Bulletin of Uzhhorod National University., Seria: Pedagogy. Social work.*, Uzhhorod, № 39., p. 236–240 [in Ukrainian].

Cherneta, S. (2019). Content and structure of the formation of social responsibility of future social workers. *Social Work and Education*. Vol. 6, No. 3. Ternopil-Aberdeen, pp. 330-338. [in Ukrainian].